

شیرازه

تصور غرب از خاورمیانه

چرا از واقعیت نمی‌آموزند؟

شرق؛ جنگ‌های چند دهه دخیر آمریکا و به‌طور کلی جهان غرب در منطقه خاورمیانه و نتایج فاجعه‌بارشان در کشورهای همچون عراق و افغانستان به این پرسش بنیادین دامن زده که غرب چگونه اسلام و خاورمیانه را درک، تصویر و مطالعه کرده است. پژوهش‌های قابل اعتنایی در سال‌های اخیر در این زمینه منتشر شده‌اند که برخی از آنها به‌عنوان آثاری دانشگاهی مورد توجه زیادی بوده‌اند.

کتاب «تصورات رقیب از خاورمیانه» با زیر‌عنوان «تاریخ و سیاست شرق شناسی» یکی از این آثار است که توسط زکری لاکمن نوشته شده است. این کتاب که توسط انتشارات دانشگاه کمبریج منتشر شده، نخست در سال ۲۰۰۴ منتشر شد و ویراست دوم آن در سال ۲۰۱۰ به چاپ رسید. ویراست دوم به‌طور مشخص به تأثیر اشغال عراق توسط آمریکا می‌پردازد.

«تصورات رقیب از خاورمیانه» یک بررسی تاریخی و سیاسی بسیار تأثیرگذار از نحوه شکل‌گیری دانش غرب درباره اسلام و خاورمیانه است. این کتاب به‌عنوان یک متن توصیه‌شده و پراستفاده در دانشگاه‌ها شناخته می‌شود. درواقع تاریخ‌نگاری عالمانه و عمیق زکری لاکمن از شرق شناسی اروپایی، مطالعات خاورمیانه در ایالات متحده، بحث برخورد تمدن‌ها و دخالت آمریکا در منطقه، از زمان انتشار این کتاب در سال ۲۰۰۴ بسیار توصیه شده و مورد استفاده قرار گرفته است.

نویسنده کتاب، زکری لاکمن، استاد تاریخ خاورمیانه مدرن در دانشگاه نیویورک است. کتاب «رفقا و دشمنان: کارگران عرب و یهودی در فلسطین ۱۹۰۶–۱۹۴۸»، دیگر اثر او است که پیش از کتاب «تصورات رقیب از خاورمیانه» منتشر شده بود. لاکمن ریاست انجمن مطالعات خاورمیانه را بر عهده دارد و همچنان درباره اتفاقات جاری خاورمیانه و سیاست خارجی آمریکا کار می‌کند و می‌نویسد. او همچنین از سردبیران «میدل‌ایست‌ریپورت» است.

«تصورات رقیب از خاورمیانه» در دو‌محور کلی تدوین شده است. محور اول به ریشه‌های تاریخی مربوط است و سیر تحول تصورات غربی از شرق را از دوران یونان و روم باستان، از طریق برخورد‌های قرون‌وسطایی مسیحیان با اسلام تا دوران امپریالیسم اروپایی دنبال می‌کند. محور دوم به دوران معاصر آمریکایی مربوط است و در آن بر قرن بیستم تمرکز شده و رشد مطالعات خاورمیانه در آمریکا، به‌ویژه تحت تأثیر جنگ سرد و ظهور تئوری نوسازی بررسی شده است. عناوین بخش‌های کتاب عبارت‌اند از: «در آغاز»، «اسلام، غرب و دیگران»، «شرق شناسی و امپراتوری»، «قرن آمریکایی»، «عرصه آشوب»، «شرق شناسی سعید: یک کتاب و پیامدهایش» و «پس از شرق‌شناسی».

یکی از نقاط قوت اصلی کتاب، تحلیل جامع لاکمن از کتاب «شرق‌شناسی» ادوارد سعید و مناقشات گسترده‌ای است که این اثر برانگیخت. در این فصل، تحلیلی کوتاه اما قابل توجه از دیدگاه‌های سعید، برنارد لوئیس و اندیشمندان دیگر ارائه شده است. لاکمن به‌طور خاص نشان می‌دهد که چگونه نقد سعید بر سنت شرق‌شناسی به تدریج به‌عنوان یک عقل سلیم در میان بسیاری از پژوهشگران این حوزه پذیرفته شد.

کتاب «تصورات رقیب از خاورمیانه» منبعی آکادمیک اما در عین حال قابل فهم برای عموم است که تاریخ پیچیده و سیاست‌زده «تولید دانش» درباره خاورمیانه را به شیوه‌ای روشن‌نگرانه روایت می‌کند. این کتاب صرفا یک تاریخچه دانشگاهی نیست، بلکه تلاشی است برای نشان‌دادن اینکه چگونه این تصورات بر سیاست‌های واقعی و گاه فاجعه‌بار قدرت‌های بزرگ در منطقه تأثیر گذاشته‌اند.

برای مثال لاکمن در ویراست نخست کتاب، که شش ماه پس از تهاجم

آمریکا به عراق نوشته شد، به برخی از توهم‌ها و پندارهایی که معمولا بر خط‌مشی آمریکا در خاورمیانه تأثیرگذار بوده‌اند و به شکل‌های دانش و چارچوب‌های تفسیر شالوده آنها اشاره کرده است. او ویراست دوم کتاب را پنج سال پس از آن نوشت و در آن اشاره کرده که چیز زیادی در این زمینه تغییر نکرده است، او در ویراست تازه کتابش نوشته که شکاف چشمگیر بین تصور و واقعیت، بین خط‌مشی و تبعاتش، همچنان پابرجاست، اگرچه به قول او تردیدی نیست که تصور آغازین دولت بوش از تبدیل عراق به یکی از «اقمار مطیع» و نفت‌خیز آمریکا از بین رفته است: «اکثریت مردم آمریکا مدت‌ها پیش به مخالفت با جنگ برخاستند و امروزه اقلب سرآمدان عرصه سیاست و رسانه خوب می‌دانند که ایالات متحده باید راهی برای خروج از موقعیت فاجعه‌باری که خود را در عراق گرفتارش کرده بیابد و با سایر کشورهای خاورمیانه و جهان برخوردی هوشمندانه‌تر پیش بگیرد.» لاکمن در فصل هفتم کتابش ذکر کرده که از یازده سپتامبر به بعد، بسیاری از آمریکایی‌ها ازجمله دانشجویان دانشگاه‌ها میل راستینی به آموختن و فهمیدن هرچه بیشتر سایر بخش‌های دنیا ازجمله جهان اسلام و نقش کشورشان در جهان نشان داده‌اند. اما با این وجود لاکمن بلافاصله می‌نویسد که «علی‌رغم انتشار نقدهای قاطع و متعدد درباره سیاست خارجی آمریکا و به رغم آنکه حالا کنجینه‌ای از منابع درباره خاورمیانه و جهان مسلمان -و روابط ایالات متحده با آنها- در دسترس عموم است، اما معلوم نیست درس‌های اساسی‌تر آموخته شده باشند.» او می‌گوید اقلب منتقدان جنگ عراق، دست‌کم در میان سیاست‌مداران و محافل سیاست‌گذاری، لزوم حفظ هژمونی آمریکا در خاورمیانه و وراى آن را به پرسش نمی‌کنند بلکه آنها صرفا از وسایل خاصی که دولت بوش برای حفظ آن هژمونی به کار بسته است و نیز از بی‌کفایتی فوق‌العاده‌اش، انتقاد می‌کنند.

آنها عموما به این پرسش نمی‌پردازند که آیا اعزام روزافزون و بی‌سابقه نیروها و تجهیزات نظامی آمریکا به کشورهای مختلف در سراسر جهان واقعا امنیت ملی ایالات متحده یا دورنمای امنیت و ثبات جهانی را افزایش داده است؟ از این‌رو، هرچند ایالات متحده سرانجام بخش عمده نیروهای نظامی‌اش را از مملکه عراق رهایید، اما لاکمن می‌گوید به نظر می‌رسد صحنه برای استمرار بسیاری از همان سیاست‌ها و در نتیجه، مداخلات آتی آماده می‌شود. مداخلاتی که تبعات عمیقا ناخوشایندی برای آنهایی خواهد داشت که آماج قدرت آمریکا هستند.

لاکمن در این کتاب صرفا به دنبال روایت یک تاریخچه آکادمیک نیست. انگیزه اصلی او آگاه‌سازی عمومی است. او نگران این است که «انواع خاصی از دانش درباره خاورمیانه و اسلام برای شکل‌دادن و توجیه سیاست‌های خطرناک، بدون جلب رضایت یک جامعه آگاه» به کار گرفته شده است. هتشارا و نگرانی‌های او در این کتاب که چند سال از انتشارش می‌گذرد، واقعی بوده‌اند؛ چراکه امروز آمریکا خود را درگیر نزاعی دیگر در خاورمیانه کرده و با تهاجم به ایران با این پرسش افکار عمومی در آمریکا روبه‌رو است که هدف از ورود آمریکا به این جنگ اساسا چه بوده و چه دستاوردهایی به همراه داشته است.

زکری لاکمن، «نیمه‌نور افشر

تصورات رقیب از خاورمیانه

تاریخ و سیاست شرق‌شناسی

تصورات رقیب از خاورمیانه

زکری لاکمن

ترجمه دامون افضلی

نشر نی

هفتادوهشت سال پس از اختراع اسرائیل

افسانه‌ها و واقعیات اسرائیل

پیام حیدر فروزینی

در چهلمین سالگرد تأسیس رژیم اسرائیل در سال ۱۹۸۸، انتشار چند اثر از سوی تعدادی از مورخان و نویسندگان اسرائیلی مورد توجه زیادی قرار گرفت و صورت‌بندی تازه‌ای از روند و تشکیل اسرائیل به دست داد. «پیدایش اسرائیل: افسانه‌ها و واقعیات» از سیمها فلاپان، «پیدایش مسئله پناهنده فلسطینی، ۱۹۴۷–۱۹۴۹»، از بنی موریس، «بریتانیا و مناقشه اعراب و اسرائیل» از ایلان پایه و «تبانی در اردن: ملک عبدالله، جنبش صهیونیستی و تقسیم فلسطین» از آوی شلیم آژاری بودند که هر یک از منظرى خاص و بدیع به مسئله تأسیس اسرائیل پرداختند. این چند چهره دانشگاهی اسرائیلی از آن دوره به شکل جمعی به مورخان نوین یا مورخان تجدیدنظرطلب اسرائیلی مشهور شدند.

پروفیسور آوی شلیم در یکی از گفت‌وگوهایش شرحی از این گروه مورخان نوین داده و می‌گوید این گروه در اواخر دهه ۸۰ میلادی سر برآورد. آنها در آثارشان ادبیات گسترده‌ای را که دربارۀ پیدایش اسرائیل با گرایش‌های آشکار پرو-صهیونیستی نوشته شده بود، به چالش کشیدند و در برابر نگرش ناسیونالیستی غالب از منظرى بدیع به موضوع نگاه کردند.

این چهره‌های دانشگاهی اسرائیلی به مواجهه با تمام افسانه‌هایی پرداختند که پیدایش اسرائیل و نخستین جنگ اعراب و اسرائیل را احاطه کرده بود. شلیم در توضیح چگونگی ظهور و شکل‌گیری «تاریخ نوین» حول مسئله اسرائیل به دو عامل اشاره می‌کند: یکی وجود اسناد رسمی است که پس از سه دهه از طبقه‌بندی خارج شده و در اختیار این پژوهشگران و مورخان قرار گرفته بود. عامل دیگر نیز اشغال لبنان به دست اسرائیل در سال ۱۹۸۲ بود: «تا آن مقطع در اسرائیل این مورد اینکه همه جنگ‌های اسرائیل جنگ‌های تدافعی و نه تعرضی هستند، هم‌نظری وجود داشت. اما در زمان جنگ لبنان نارضایتی سیاسی وجود داشت و مردم به‌پریش‌کشیدن انگیزه‌های رهبران‌شان را آغاز کرده بودند. این نگاهی انتقادی‌تر به گذشته کشور را شتویق می‌کرد. به دنبال جنگ لبنان نخست‌وزیر وقت، مناحم بگین، سخنرانی‌ای در مورد جنگ‌های انتخابی و جنگ‌های ناگزیر ایراد و اعتراف کرد که اشغال لبنان در سال ۱۹۸۲ جنگی انتخابی بود. پس از این اعتراف، همه هم‌نظری در پشتیبانی از موضع اسرائیل در این درگیری در هم شکست و این فرجه‌ای به وجود آورد که مورخان نوین را قادر به ایفای نقش خود ساخت» (گفت‌وگو با آوی شلیم، ترجمه سیاوش آذری، نقد اقتصاد سیاسی).

گروه مورخان نوین با انتشار آثارشان با این اتهام روبه‌رو شدند که دستوری سیاسی داشته‌اند و هدف‌شان ایجاد کانون‌های بین‌المللی پشتیبانی از فلسطینیان و همدلی با آنها و نامشروع جلوه‌دادن اسرائیل است. اما درواقع هر یک از این مورخان گرایش‌های نظری و وابستگی سیاسی متفاوتی از هم داشتند و یک دستور سیاسی نمی‌توانست آنها را حول مسئله‌ای نظری جمع کند. شلیم می‌گوید ایلان پایه همواره رادیکال‌ترین آنها بود که رژیم اسرائیل را از آغازش طرحی استعماری می‌دانست. پایه از اساس هیچ مشروعیتی برای رژیم اسرائیل قائل نبوده و در مورد پاک‌سازی قومی فلسطینیان در سال ۱۹۴۸ نوشته است. بنی موریس، صهیونیستی چپ‌گرا بود که رژیم اسرائیل را مشروع می‌دانست و خود شلیم هم می‌گوید در میانه این دو گرایش قرار داشته؛ اگرچه در سال‌های اخیر به موضع پایه نزدیک‌تر شده است. شلیم پیش‌تر و براساس دو نقطه‌عطف اصلی دیپلماتیک اسرائیل را مشروع می‌دانست. یکی از آنها بنیابه تقسیم ۱۹۴۷ بود که اسرائیل آن را پذیرفت و اعراب رد کردند و این بنیابه مشروعیت یک رژیم یهودی در فلسطین بود. نقطه‌عطف دیگر قرارداد آتش‌نسی ۱۹۴۹ بود که اسرائیل با تمام همسایگانش امضا کرد و براساس آن مرزهایش را مشخص کرد. اما اسرائیل به این مرزها پایبند نماند و در ۱۹۶۷ قلمرو خود را سه برابر افزایش داد و به ساخت گسترده شهرک‌های غیرنظامی در سرزمین‌های اشغالی پرداخت. شلیم این را «پروژه استعماری صهیونیستی» می‌نامد که خط سبز را زیر پا می‌گذارد: «تمایز میان اسرائیل و سرزمین‌های اشغالی، دیگر تمایزی واقعی نیست. همه مناطق تحت حاکمیت اسرائیل یک رژیم آپارتاید، یک رژیم برتری‌طلب یهودی است. از این‌رو من تمامیت مشروعیت اسرائیل را زیر سؤال می‌برم. یک رژیم آپارتاید فراتر از نامشروع‌بودن، کاملا نفرت‌انگیز است.»

شلیم همچنین کلیشه تنها دموکراسی خاورمیانه را هم زیر سؤال می‌برد و استدلال می‌کند که اسرائیل مانعی بر سر راه دموکراسی در منطقه است. او می‌گوید اسرائیل «دموکراسی عربی» نمی‌خواهد و کارنامه‌اش نشان می‌دهد که یا دربارۀ دموکراسی در دنیای عرب بی‌تفاوت یا در تخصم با آن بوده و فعلاانه دموکراسی در پهنه فلسطین را تضعیف کرده است. انتخابات ۲۰۰۶ در نوار غزه و کناره باختری و نحوه مواجهه اسرائیل و کشورهای غربی با آن، گواهی است بر اینکه آنها

هفتادوهشت سال پس از اختراع اسرائیل

افسانه‌ها و واقعیات اسرائیل

نشر نیلوفر)، می‌گوید با اینکه برخی پیدایش رمان پخته و کمال‌یافته فلسطینی را در ۱۹۴۳ می‌دانند، یعنی زمانی که اسحاق موسی حسینی رمان «خاطرات یک مرغ» را چاپ کرد، اما تقریبا همه اتفاق نظر دارند که رمان کوتاه غسان کفنانی نخستین رمان فلسطینی به معنای واقعی است.

«مردانی در آفتاب» در ۱۹۶۳ به چاپ رسید و سه سال پس از آن کفنانی رمان دیگری را با عنوان «آنچه برایتان ماند است» منتشر کرد. حمدی سکوت می‌گوید این دو رمان نخست کفنانی بر دو رمان بعدی او از نظر فنی برتری دارند: «او در دو اثر نخست به واسطه ساختار رمان و از لابه‌لای حوادث، به بیان مفهوم و معنا می‌پردازد، حال آنکه در دو رمان دیگر، به بیان مستقیم رو آورده و کوشیده است تا اندیشه‌اش را از نزدیک‌ترین راه ممکن به طیف گسترده خوانندگان انتقال دهد.» کفنانی در «مردانی در آفتاب» و «آنچه برایتان مانده است» از شیوه‌های روایت مدرن مانند جریان سیال ذهن و چندصدایی استفاده کرده است.

در «مردانی در آفتاب» سه فلسطینی با نام‌های ابوقیس، سعد و مروان با یک فلسطینی دیگر به نام ابوخیزران که رماند کامیون است، نقشه‌ای می‌ریزند تا او آنها را داخل تانکر آب‌های ابوخیزران درباره ماجراهای جنسی‌اش می‌کند خوش و امن زندگی را در آن می‌چونند.

وقتی ابوخیزران از مرز میان عراق و کویت می‌گذرد، سه شخصیت دیگر که می‌خواهند به کویت بروند، زیر آفتاب کشده داخل تانکر پنهان می‌شوند، با این تصور که کل ماجرا چند دقیقه بیشتر طول نمی‌کشد؛ اما نیروهای مرزی به خاطر آنکه زیادی خسته و کُند هستند، زمان زیادی را صرف شنیدن حرف‌های ابوخیزران درباره ماجراهای جنسی‌اش می‌کنند و فاجعه در همین جا رقم می‌خورد. وقتی ماشین از مرز رد می‌شود و ابوخیزران دریچه تانکر را باز می‌کند، با سه جسد که از فرط گرما پخته و مرده‌اند، روبه‌رو می‌شود و به‌اجبار آنها را در تلی از زباله در «صحرای غربت» دفن می‌کند. حمدی سکوت درباره دو سطح رئالیستی و نمادین رمان نوشته: «رمان راه و رسم تلاش برای رهایی در سطح فردی و تسلیم و سازش را بی‌هیچ کوششی برای مقاومت محکوم می‌کند و هشدار می‌دهد که این رفتار منفی هم در سطح فردی و هم در سطح عمومی جامعه فلسطین به فاجعه خواهد انجامید.»

کفنانی در این رمان روایت ادبی را بی‌آنکه به شعارزدگی تقلیل دهد، با امر اجتماعی و سیاسی پیوند زده و بسیاری از ویژگی‌های داستان‌نویسی مدرن را در اثرش به کار گرفته است. «مردانی در آفتاب» در فهرست صد رمان برتر جهان عرب که در سال ۲۰۰۱ در نشریه مصری «اخبارالادب» منتشر شده، جایگاه پنجم را دارد و در دهه ۱۹۷۰ به انگلیسی و پس از آن به زبان‌های متعددی ترجمه شده است. کفنانی به واسطه این رمان و دیگر آثارش جایگاه ممتازی در ادبیات عرب دارد و به تعبیر برخی منتقدان در کنار محمود درویش و سمیع القاسم سهم بسزایی در ساختن هویت فلسطینی فارغ از مکان و در چارچوب واژه‌ها و ادبیات و فرهنگ داشته است.

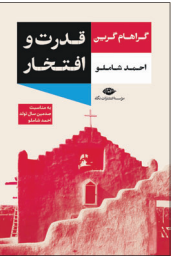
کفنانی در زمان نوشتن «مردانی در آفتاب» تنها ۲۳ سال داشت. او نویسنده‌ای پرکار و همچنین روزنامه‌نگار و سردبیر چند نشریه سیاسی و ادبی بود. از او چهار رمان و دو رمان ناتمام و سه نمایش‌نامه پنج مجموعه داستان که شمارش از آنها داستان کودک است، باقی‌مانده است. او آثار ی پژوهشی نیز در زمینه تاریخ ادبیات فلسطین منتشر کرده و همچنین نقاش هم بود. غسان کفنانی مبارز و فعال سیاسی هم بود و در مقام نویسنده‌های متعهد و چپ‌گرا نویسندگی خود را در امتداد فعالیت سیاسی‌اش می‌دید. او «مردانی در آفتاب» به سراغ احساس شکست و سرخوردگی رفته و تبعات مسیری را نشان داده که در آن فرار به تلاش برای جمعی ترجیح داده می‌شود. خود کفنانی نیز در عمل مسیر مبارزه با اسرائیل را در پیش گرفت و در این مبارزه جانش را هم از دست داد.

عطف

تاجست‌وجوی ایمان تنها فضیلت ما باشد

شرق: «قدرت و افتخار» نوشته گراهام گرین با ترجمه احمد شاملو، به مناسبت صدمین سال تولد این شاعر مطرح در انتشارات نگاه منتشر شد. در معرفی کتاب آمده است که در ایالتی در مرکزیک دهه سی، جایی که خدا قرقانونی اعلام شده و کلیساها به ویرانه بدل شده‌اند، آخرین کشیش باقی‌مانده در حال فرار است. اما او قهرمانی که انتظارش را دارد نیست؛ او مردی دائم‌الخمر، گناهکار و پدر فرزندی نامشروع است که از سایه خود نیز می‌هراسد. ستوانی جوان و انقلابی در تعقیب او است. این تعقیب و گریز نفس‌گیر در میان جنگل‌های مرطوب و روستاهای طاعون‌زده، صرفا شکاری پلیسی نیست؛ بلکه نبردی است اگزیستانسیال میان دو نوع ایمان: ایمان خشک و بی‌رحم یک ایدئالیست و ایمان لزرزان و آلوده یک تک‌انگهار. گراهام گرین در «قدرت و افتخار» که بسیاری آن را قله آفرینش ادبی او می‌دانند، شجاعانه به قلب پارادوکس ایمان می‌زند. این رمان، روایتی است تکان‌دهنده از ترس، خیانت و شهادتی ناخواسته؛ داستانی که ثابت می‌کند حتی در عمیق‌ترین تاریکی‌ها و در اوج سقوط اخلاقی، بارقه‌ای از «جلال» می‌تواند آدمی را احاطه کند. این رمان از مهم‌ترین آثار گراهام گرین است که جان آبدیك، نویسنده شهیر آمریکایی آن را «شاهکار گراهام گرین» می‌خواند و معتقد است نیروی محرکه‌ای شکوه این اثر از اراده‌ای ناشی از همدردی و آرمان گرین نشئت گرفته است. خود گراهام گرین نیز «قدرت و افتخار» را در کنار «کنسول افتخاری» دو اثر محبوب خود معرفی کرده و اقرار می‌کند که در میان قهرمانان داستان‌نویسی به شخصیت کشیش «قدرت و افتخار» شباهت بیشتری دارد. در بخش نخست رمان با عنوان «بندر» می‌خوانید: «آقای تنج زیر آفتاب کورکننده مکزیکي از خانه درآمد

و برای تحویل‌گرفتن مخزن گاز اِترش رو غبار سفید به راه افتاد. چند کچل‌کریک گرسنه‌نما از بالای بام به سگ محلی نگاهش کردند: آخر هنوز به لاشه میدل نشده بود! چنان لجبش درآمد که به قیمت شکستن ناخن‌هایش تکه کلوخی از زمین کند و با حرکتی کاهلانه به طرف آنها انداخت. یکی‌کای پال‌کوبان رو شهر پر کشید، از میدانچه و مجسمه نیم‌تنه رئیس جمهوری قبلی و ژنرال سابق و آدمیزاد اسبق گذشت و از بالای دو تا‌کده آب‌معدنی فروشی راست به طرف شط و دریا رفت. البته آنجاها چیزی گیر برنده نمی‌آمد: در سواحل آن دست، کوسه‌ها خودشان به کار لاشه‌ها می‌رسیدند. آقای تنج از میدانچه گذشت. به مرد تنگ به دستي که تنگ دیوار تو لکه کوچک سایه نشسته بود با پوتوس دیاس کوتاهی سلام کرد. اما این‌جا مثل انگلستان نبود: پوتوش جوباش پش نداد، همین‌قدر زُل زد و با نگاهی بدخواهانه بهش خیره ماند. جوری که انگار هیچ‌وقت خدا با این اجنبی سروکاری نداشته و پنداری بابایی که دندان‌های نیشش را روکش طلا کرده اصلا آقای تنج نبوده. آقای تنج عرق‌ریزان راهش را ادامه داد. از کلیسای سابق که حالا جُل و پلاس خزانه‌داری را توش پهن کرده بودند گذشت رفت طرف بندرگاه. وسط راه ناگهان از خودش پرسید از خانه آمده بود بیرون چه کار کند؟ یک شیشه آب‌معدنی بینداز بالا؟… نه، نیامده بود آب‌معدنی بخرد. «آخ، آره؛ مخزن گاز اِتر…، کشتی رسیده بود… کشتی ژنرال توپورگن به اسکله بسته شده بود و داشتند ازش آبجو خالی می‌کردند. جخ دوست، سیصد صندوقش کنار بارانداز رو هم چیده شده بود. آقای تنج به سایه اداره گمرک پناه برد و از خودش پرسید: این‌جا چه کار داشتم؟ گرما حافظه‌اش را از کار انداخته بود.»

قدرت و افتخار

گراهام گرین

ترجمهٔ احمد شاملو

انتشارات نگاه